

Detta är min lekamen, SR
Gud vare lovad (psalm), ML

[\[Register\]](#) [\[Årgångar\]](#) [\[Föregående nr\]](#) [\[Nästa nr\]](#)

Detta är min lekamen

Detta nummer av Lutheranen skall ägnas åt nattvardsläran. Orsaken är – förutom att denna lära i sig är en mycket viktig biblisk läropunkt – att det på sistone pågått en ganska livlig debatt i flera kyrkliga tidskrifter om vad som är rätt biblisk och luthersk lära om nattvarden.

Nattvarden eller altarets sakrament är en utesägligt stor gåva, som vår Frälsare instiftat och givit åt sin församling. Tre av evangelisterna (Matteus, Markus och Lukas) samt aposteln Paulus berättar i något olika ordalag men ändå i sak helt enstämmigt om vad som tilldrog sig omedelbart efter påskalammsmåltiden. Jesus tog bröd och vin och gav åt samtliga lärjungar till att äta och dricka. Men det var helt klart, att det nu var fråga om en alldeles ny måltid av utomordentlig betydelse. Den gamla påskalammsmåltiden till åminnelse av uttåget ur Egypten skulle inte firas mer, utan i dess ställe skulle lärjungarna börja fira den måltid som Jesus nu instiftade till minne av sig själv: ”Gör detta till min åminnelse.” Att man verkligen följde denna befallning i urkyrkan och fortsatte att fira nattvard i enlighet med Jesu instiftelse framgår klart av Nya Testamentet, framför allt av 1 Kor. 10-11. Där visar Paulus med kraft hur viktigt det är att man skiljer mellan nattvarden och alla andra måltider. Hans argument är själva instiftelseorden: ”Ty jag har från Herren undfått detta, som jag ock har meddelat er...” (1 Kor. 11:23). Så har den kristna kyrkan i alla tider hållit fast vid denna måltid som ett heligt sakrament, instiftat av Gud själv genom Sonen, Jesus Kristus, vars underbara försoningsdöd och uppståndelse vi härigenom förkunnar ”till dess han kommer” (1 Kor. 11:26).

I själva instiftelsen är det framför allt två saker Jesus betonar. Det första är det utomordentligt märkliga, att han om brödet säger: *Detta är min lekamen* och om vinet: *Detta är mitt blod*. Om man utgår ifrån vanliga, naturliga texttolkningsprinciper, råder det ingen som helst tvekan om att det är detta som Jesus säger och menar och ingenting annat. Brödet i Jesu händer och i apostlarnas munnar är Jesu kropp, och vinet är hans blod. Icke kristna människor har alltid tagit anstöt av detta för förnuftet obegripliga, medan troende i alla tider räknat med att Gud kan göra vilka under han vill och att Jesus Kristus, som är den allsmäktige, aldrig kan ljuga eller ta miste. Det finns visserligen både i historien och nutiden åtskilliga försök att omtolka och kringgå Jesu anstötliga ord, men själva orden står dock kvar, och man kan i grunden endast förhålla sig på två olika sätt gentemot dem: antingen tro dem eller förkasta dem. Den lutherska kyrkans hållning är välkänd, och det är väl värt att på nytt framhålla, att Luthers lära inte är *en* möjlig tolkning bland flera andra, utan att det är bibeltexten själv, Jesu egen lära, som Luther så envetet och effektivt försvarade mot en rad förnekare. Han bekände själv att ”texten blev honom för stark”.

Det andra är, att Jesus delar ut nattvarden med en försäkran om syndernas förlåtelse. Han räcker fram den underbara gåvan till lärjungarna med orden: ”för er utgiven (utgjutet)”. Dessa ord gör nattvarden till ett verkligt nådemedel, dvs. ett medel varigenom Guds nåd, syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet skänkes som en fri gåva. Den av synden så djupt fördärvade människan kan aldrig med sina egna gärningar blidka Guds vrede. Alla tankar på nattvarden som någon slags god gärning från människans sida måste därför helt uteslutas. Kristus ensam har en gång för alla genom sin försoning blidkat Guds vrede och förvärvat syndernas förlåtelse för alla människor. Det är denna gåva som Jesus skänker i nattvarden med sina ord ”för er”. Lika visst som nattvardsgästen med sin mun mottar Kristi lekamen och blod under bröd och vin, lika visst tillsäger Gud själv honom eller henne syndernas förlåtelse. Visserligen kan man genom otro vägra att ta emot nattvardens evangelium och så istället ”äta och dricka

en dom över sig” (1 Kor. 11:29), men själva den gudomliga tillsägelsen är sann och gäller varje nattvardsgäst. Man måste här också förundra sig över hur god Gud är, som har valt själva ”lösepenningen”, Kristi sanna lekamen och blod, som det yttre tecknet i detta nådemedel. Hur högt måste inte Gud älska varje syndare, när han först låter sin Son offras i vårt ställe, och sedan liksom för att locka oss till tro och kärlek ger oss detta sakrament, där de vardagliga tingen bröd och vin genom Guds mäktiga ord blir Kristi lekamen och blod till att ätas och drickas med försäkran om syndernas förlåtelse och evigt liv! Nattvarden kallas därför också med rätta *eukaristi* (tacksägelse) eller som de gamla kyrkolärarna sade: odödlighetens läkemedel.

Man kan tycka, att det åtminstone bland lutheranerna, som vill hålla fast vid instiftelseordens bokstavliga och naturliga tolkning, inte borde finnas någon inbördes oenighet om nattvarden (om man nu bortser från moderna, liberalteologiska s.k. lutheraner, som inte alls anser sig förpliktigade av den lutherska bekännelsen). Ett gammalt tvisteämne som lett till svåra kyrkosöndringar har dock varit just frågan om Kristi lekamens och blods verkliga närvaro i brödet och vinet, den s.k. *realpresensen*. Filip Melancton och hans lärjungar hade svårt att acceptera Luthers mycket konkreta och handfasta tro, att brödet genom instiftelseorden verkligen är Kristi kropp och likaså vinet hans blod (dock utan någon förvandling av bröd och vin). Enligt Luther är det samma verkliga kropp som är i brödet som den kropp som gick omkring bland människorna och predikade, hängde på korset, låg i graven och uppstod. ”De stora benen är gömda där (i brödet) så att ingen ser eller känner dem” skriver Luther – en sats som blev för stark för melanchtonianerna eller filippisterna och därför måste strykas av dem i första utgåvan av Luthers verk. Allt som sker med brödet och vinet efter instiftelseordens läsande, sker också med Kristi kropp och blod – så kan man sammanfatta Luthers fasta tro på instiftelseordens sanning. Denna tro vill även vi i S:t Petri församling omfatta. När vi på Kristi befallning upprepar instiftelseorden över brödet och vinet, så tror vi på fullaste allvar, att just detta bröd (till skillnad från annat bröd) är

Kristi kropp och just detta vin i kalken är Hans blod. Hur det kan ske, skall vi inte bekymra oss över, utan det är nog att veta att Kristi ord har makten att verka vad det säger.

Tyvärr är den gamla filippismen ganska utbredd även inom konservativa lutherska kyrkor i dag. Där avvisar man som en mänsklig spekulering läran om att instiftelseorden omedelbart åstadkommer närvaron. ”Vi vet inte när närvaron börjar”, säger man, ”kanske redan när man läser instiftelseorden, kanske senare. Det är nog för vissheten om syndernas förlåtelse att vi vet, att det är Kristi sanna lekamen och blod vi mottar när vi äter och dricker”. Detta låter mycket fromt, men det är ändå djupast sett en förnekelse av Guds Ords sanning. Ty vem vågar hävda, att brödet och vinet på altaret inte är Kristi lekamen och blod, sedan Kristus själv i sitt ord försäkrat att ”Detta är min lekamen” och ”Detta är mitt blod”? Den som på allvar vill vara bibeltrogen måste här följa Luther, när han räknar med att ett gudomligt under sker med brödet och vinet då Kristi ord upprepas i nattvarden – väl att märka på Kristi egen uttryckliga befallning: ”Gör detta.”

För den som verkligen tror på instiftelseordens sanning och gudomliga verkan i nattvarden, är hela denna lärofråga mycket enkel. Barnen i vår församling fattar mycket väl och tror som något självklart, att när prästen läser orden och kommer till ”Detta är min lekamen” och så håller upp brödet, då är det verkligen Kristi lekamen. Ett av barnen ringer då i en liten klocka som en maning till gemensam beaktelse och tacksägelse från hela församlingen: Nu är detta verkligen Herrens kropp! I dag då faran i många församlingar är stor att tron på realpresensen försvinner, tycker vi att klockringningen är ett utmärkt sätt att visa, att vi här i denna församling fortfarande är så ”gammalmodiga” och ”bokstavsbundna” att vi verkligen tror på Jesu ord om brödet och vinet. Denna tro kan också ta sig uttryck i tillbedjan av Kristi lekamen och blod i nattvarden. Vi brukar förklara för gästade besökare varför vi gör så eller så och framhålla att vi ingalunda är några romerska katoliker i läran. Ty i själva verket är det ju så, att katolikerna lika litet som de reformerta håller sig till

instiftelseorden. Katolikernas mässofferslära tar bort nattvardens fria evangelium och gör den till en laggärning. Med sin förvandlingslära förnekar de vidare att brödet fortfarande är bröd efter instiftelseordens läsande, vilket strider mot Skriftens klara ord: ”*Brödet* som vi bryter, är icke det en delaktighet av Kristi kropp?” (1 Kor. 10:16). Slutligen anser de, att Kristi kropp och blod är närvarande även om man aldrig har någon kommunion – som bekant bevaras de invigda elementen långa tider och tillbeds som Kristi lekamen och blod utanför gudstjänsten, fastän Kristus sagt: ”Tag och ät!”

Den sista punkten är värd att avslutningsvis beröras något. Vi lär i enlighet med Luther, att det invigda brödet och vinet skall förtäras i gudstjänsten så att ingenting blir över. Man har anklagat oss för att detta skulle vara att gå utöver Skriften. ”Var står det, att allt bröd och vin skall ätas upp?” invänder man. Vi svarar lugnt: Läs instiftelseorden och tro allt vad där står!

Jesus ger en enda befallning om brödet = kroppen och vinet = blodet, och den är: Tag och ät! Som församling är vi satta att rätt *förvalta* nattvarden i enlighet med Jesu instiftelse, och då måste vi också se till att våra präster inviger lagom mängd bröd och vin och sedan verkligen delar ut allt det invigda såsom Jesu Kristi heliga lekamen och blod. Antalet nattvardsgäster är känt på förhand, eftersom vi tillämpar förhandsanmälan och slutet nattvardsbord.

Vi vill ställa ett par motfrågor till våra kritiker: Vem har rätt att lägga tillbaka överblivna oblater i asken och betrakta dem som vanligt bröd, när Jesus även om detta bröd sagt: ”Tag och ät. Detta är min lekamen”? Och vem har rätt att långa tider bevara det invigda som sakrament? Ett sakrament kräver ju att man följer instiftelseorden, annars är det inget sakrament alls. Det enda bibliska sättet att förvalta nattvarden när det gäller denna sak är därför att omsorgsfullt se till att de heliga gåvorna blir utdelade och förtärda. På denna punkt borde det verkligen inte behöva råda någon strid bland lutheranerna, men tyvärr är det så.

Vi vill uppmana våra läsare att noga begrunda instiftelseorden utan alla mänskliga spekulationer. *De* är så enkla och klara att de inte behöver någon särskild utläggning. Men *vi* behöver öva oss i att tro orden barnsligt och enfaldigt, så att Gud kan skänka oss sin rika nåd och välsignelse.

S. J. (S. Rydh)

[Lutheranen 4/1977]

Gud vare lovad

Gud vare lovad och hans namn beprisat, Ty han själv har oss bespisat Med sin lekamen och sitt blod, det röda, Som kan nya livet föda. Kyrie eleison. Herre med din heliga mandom, Som av din moder Maria kom, Och med ditt heliga blod Hjälp i nöd och giv oss mod. Kyrie eleison.

För oss i döden han sin kropp utgivit, Till vårt rätta liv den blivit. Ej större gåva kunde han oss skänka, Att på honom vi må tänka. Kyrie eleison. Herre, blott din kärlek, som vi sport, Har ditt blod för oss så kraftigt gjort, Att det har betalt vår skuld. Gud är oss nu vorden huld. Kyrie eleison.

Gud sin välsignelse och nåd oss give, Att vi i hans fruktan blive, Och en rätt kärlek och sann tro behålla. Låt din spis ej dom oss vålla. Kyrie eleison. Herre, låt din Ande bli oss när, Som din väg oss alltid säkert lär, Att din arma kristenhet Må få frid och enighet. Kyrie eleison.

*Medeltida nattvardshymn. M. Luther.
Kyrie eleison = Herre förbarma dig.*

